

Scris de Florentin Nasui

Vineri, 22 Mai 2009 19:05 - Ultima actualizare Sâmbătă, 23 Mai 2009 10:38

Grație d-lui Vasile Iuga de Săliște, la Editura „Dragoș Vodă” Cluj-Napoca a ieșit de sub tipar Ediția a IV-a, dar Prima în limba română a vastei lucrări semnate de Dr. Ioan Mihalyi de Apșa „DIPLOME MARAMUREȘENE din secolele XIV – XV”.

Volumul a fost lansat sâmbăta trecută în Casa Muzeu „Academician Dr. Ioan Mihalyi de Apșa din Sighetu Marmăției, în cadrul unei mese rotunde.

Prof. Dr. Mihai Dăncuș, amfitrion, directorul Muzeului Maramureșului: „Potrivit mărturisirilor d-rei Lucia Mihalyi de Apșa, în această sală, tatăl său convoca inteligența română din Maramureș (preoți, învățători) și luau decizii împreună vizavi de soarta poporului român din Maramureș. Tot în această încăpere s-a înființat Societatea de Lectură „Dragoșiana”, în 1867, în cadrul Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș. Am reconstituit această masă pe baza mărturiilor d-rei Lucia, care a trăit pînă în 1999. Am încercat să reconfigurăm biblioteca Asociațiunii și vom realiza 100 de portrete ale celor care au frecventat cele două instituții. În acest sanctuar al culturii române, în casa academicianului Ioan Mihalyi de Apșa, acest spațiu atît de încărcat de istorie, lansăm astăzi, tradus în limbă română, volumul I al celebrei lucrări „Diplome Maramureșene - secolul XIV-lea și XV. Aici, la etaj, avem o expoziție de istorie a culturii, iar cîteva încăperi sunt așa cum au rămas, cu mobilierul de epocă și mărturiile vieții de familie a celui care, în 1900 a reușit să dea tiparului această monumentală operă fără de care nu se poate scrie istoria neamului românesc”.

Prof univ. Dr. Ioan Aurel Pop, membru corespondent al Academiei Române, semnatar al prefeței: „Sunt copleșit de emoție pentru că suntem la al patrulea monument de cultură românească în vechea capitală a Maramureșului, aceea care dădea tonul în civilizația românească a secolului al XIV-lea. Suntem într-un loc încărcat de trecut, dar întotdeauna îmi place să mă gîndesc la acel trecut ca la un prezent, adică încerc să văd prin mintea oamenilor care au trăit atunci. Din acest punct de vedere, impresionanta carte pe care o avem în față, ca rod al muncii Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă” din Cluj-Napoca și al sufletului acestei societăți, care este dl Vasile Iuga de Săliște, pe care nu pot decît să-l felicit pentru noua inițiativă și pentru faptul că fundația și domnia sa au devenit o instituție pentru Maramureș. Lucrări de acest gen, readuse în atenția publicului, sunt grăunțe de aur pentru dezorientarea care pîndește în ultimii ani tineretul și chiar întreaga societate. Și cartea e un stîlp de

demnitate, pentru că vorbește de o țară, cea a Maramureșului, care a avut atîta forță interioară încît a creat o altă țară. Din Țara Maramureșului s-a născut Moldova, care în Evul Mediu, pe vremea voievodului Roman, a avut 100 de mii de kilometri pătrați. Cartea aceasta este valoroasă pentru că reflectă această epocă, perioada transformării cnezimii în nobilime într-un stat ostil, care avea ca religie oficială catolicismul. Cei care erau de credință bizantină erau văzuți ca străni. Maramureșul a izbutit să ajungă totuși comitat. Uimitor cum la 1340 s-au întîlnit la Sighet toți cnezii de pe toate văile să-și aleagă voievodul și după 30 de ani se strîng nobilii din aceleași familii să-și aleagă comitele. Semn al schimbării oamenilor și instituțiilor, dar în nici un caz al schimbării sufletului. Îmi povestea, cîndva, d-ra Lucia că toți strămoșii ei din secolul XVII încoace au făcut școli ungurești și aveau accentul maghiar în vorbire, dar sufletul lor și al domnișoarei Lucia tot românesc a rămas. În 1445, Maramureșul avea un comite român, dar nu maramureșean, venit din Țara Hațegului trimis de lăncu de Hunedoara. Cînd a prezidat adunarea nobililor Comitatului, cnezii din Vișeu Cnezesc au spus că ei sunt stăpîni din moși strămoși, înainte de sfinții regi maghiari și vor document de proprietate pentru stăpînirea lor. Mulți se miră cum maramureșenii sau transilvănenii sau bănățenii, după 700 de ani de stăpînire străină nu și-au pierdut conștiința de neam și au înfăptuit Unirea, iar alții, mai din est, după 100 de ani de stăpînire străină par că și-au pierdut această conștiință. În Maramureș, această conștiință vine din țăria oamenilor de a găsi mijloacele potrivite să reziste împotriva alterării. Cele mai bune exemple sunt bisericuțele din lemn, de pe culmile de deal, produsul Maramureșului care face atîta cinste și bucurie. Vorba unui coleg francez, aceste biserici sun replică goticului românesc în lemn. Cînd noi făceam catedralele în piatră, voi le făceați în lemn: mai cald, mai uman, mai potrivit cu dănuirea".

Prof. univ. dr. Vasile Rus, traducătorul Diplomelor din latină în română: „Vă mărturisesc sentimentul meu de bucurie sinceră, profundă pentru că pot să ofer fiilor Maramureșului, după multă trudă, o bijuterie șlefuită, frumoasă dar mai ales vie. O bijuterie care aduce la viață clocotitoare istoria neamului Maramureșului istoric, care parcă a stat ascunsă atîta vreme sub crusta tainei, a limbii în care aceste documente au fost scrise, și pe care eu, după o experiență de decenii întregi, m-am încumetat să le traduc în limba română, cu scopul sincer de a le oferi fiilor Maramureșului. Mă bucur că am reușit acest lucru și datorită colaborării neprecupețite și foarte tehnice cu Asociația Pro Maramureș și Editura „Dragoș Vodă” Cluj-Napoca, conduse de dl Vasile Iuga. Totodată, îi mulțumesc oficial și public și soției domniei sale, d-na Narcizia Iuga, care m-a făcut să înțeleg că nu există cărți perfecte, întotdeauna există loc de mai bine, dar creîndu-se această tensiune spre perfecțiune, cartea care a rezultat nu poate fi decît adevărată, așa că vă invit să vă bucurați de ea”.

Conf. univ. Dr. Gheorghe Mihai Bârlea, senator: „Au trecut peste o 100 ani, de cînd prima ediție a acestui volum monumental a primit premiul „Năsturel Herescu” al Academiei Române. Ion Luca Caragiale a fost oarecum supărat că n-a primit el acest premiu pentru cartea „Momente și Schițe”. Tot de atunci cred că românii au așteptat pînă acum traducerea în limba română a acestui opus monumental de istoriografie maramureșeană, românească. Acest eveniment editorial ar merita o recompensă academică, pentru că rare sunt edițiile atît de

importante precum aceasta despre care vorbim astăzi. Se cuvine să dăm autorilor meritul de rigoare. Această ediție a IV-a, prima în română, beneficiază de contribuțiile științifice, de o traducere a unui savant al limbii latine, de o prefată și postfață a unor personalități academice, de talia d-lui academician Ioan Aurel Pop. În cel privește pe dl Vasile Iuga, el a făcut ceea ce instituții profesioniste cu vocație asumată nu au reușit să facă. Din acest punct de vedere, mă închin în fața domniei sale și îi aduc un elogiu binemeritat. Despre acest eveniment editorial voi aminti și în Senatul Românie, cu țintă spre Academia Română”

Pr .Dr. Ioan Bizău, Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj: „Bineînțeles că se cuvine să-l felicităm pe dl Vasile Iuga și colaboratorii săi pentru această inițiativă. Din aceste documente fundamentale pentru spiritualitatea sud - est europeană, pe mine mă impresionează paginile unde apar preoții, cu funcțiile lor sociale și politice, adeseori. În secolele despre care se vorbește în aceste documente preoții fac parte din elita comunităților românești . Aceste Diplome apar într-o vreme când în Răsărit se produce acel miracol al istoriei, Renașterea bizantină. Pentru mine este fundamentală Diploma nr 62 , de la pagina 145 emisă de Patriarhul de Constantinopol la 1391, care a schimbat decisiv ritmurile spiritualității în acest perimetru european. Marile relicve le lumii creștine se păstrau atunci la Constantinopol, după 1204, unde, aflăm din această carte că au fost să se închine adesea fiii lui Sas, Baliță și Drag., care au obținut pentru mănăstirea familiei lor din Peri rangul de stavropighie, una din instituțiile fundamentale spirituale ale organizării comunității creștine.”

Prof. Vasile Berci, deputat: ” Vasile Iuga a editat o lucrare extrem de încheagată, care, pentru noi înseamnă legitimitate istorică, arhetipul societății medievale românești prin ceea ce a însemnat nobilimea maramureșeană în contextul istoriei respective. Îi felicit pe universitarii care au fost alături de Vasile în traducerea și editarea acestui monument de cultură și mă bucur că lansarea se face aici, la o masă rotundă, la care participă personalități de bună formație și vocație.

Gheorghe Pârja, redactor șef „Graiul Maramureșului: ” Cît de rău poate face tăcerea unei cărți! Eu am văzut Diplomele Maramureșene acum 37 de ani, când am cunoscut-o și pe domnișoara Lucia. Știam că acolo este istoria Maramureșului, la care însă n-am avut acces. Mai mare durere nu trebuie să fie pentru un tînăr avid de cunoașterea spațiului în care s-a născut. Ce a făcut Vasile Iuga și distinșii profesori clujeni este absolut o salvare și pentru noi , care demult am dorit să citim în română lucrarea, să ne găsim în tăcere identitatea. Chiar și unii istorici contemporani, care nu cunosc latina, cred că își vor reconsidera opera citind prezentul volum”.

Dr. Ion M. Botoș, Apșa de Jos, președintele Uniunii Regionale „Dacia”a Românilor din

Scris de Florentin Nasui

Vineri, 22 Mai 2009 19:05 - Ultima actualizare Sâmbătă, 23 Mai 2009 10:38

Transcarpatia: „Noi am aniversat în această primăvară la Oradea 165 de ani de la nașterea academicianului Ioan Mihalyi de Apșa. Suntem mîndri că el își trage rădăcinile de la noi, dint-un sat românesc aflat acum în Ucraina. Suntem mîndri că această carte dovedește încă o dată că Maramureșul a fost o Țară. Dorința noastră e să ajungă măcar cîte un exemplar la cele 13 școli românești din dreapta Tisei. Mă bucur să-l revăd pe dl academician Ioan Aurel Pop, cu care ne-am întîlnit 3 zile la Deva, la cursurile de vară de anul trecut organizate pentru românii din afara granițelor țării. . Îmi doresc ca următoarea ediție a prezentei lucrări să apară și în limba ucraineană. Ar fi minunat pentru locuitorii din Transcarpatia pe teritoriul căreia se află azi multe din localitățile pomenite în Diplome maramureșene”

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, Ștefan Buciuta, deputat: „Mă bucur că există această asociație Pro Maramureș la Cluj, mă bucur că am în mîină această carte valoroasă pentru care îi mulțumesc și îl felicit pe Vasile Iuga. Mă bucur că aceste Diplome confirmă existența localităților ucrainene din stînga Tisei, că trăim împreună de secole în prietenie și bună pace în Maramureșul voievodal. Doresc și în continuare să trăim la fel. Chiar dacă suntem acum tăiați de Tisa, frații noștri trăiesc pe ambele maluri”.

Prof. Dr. Ilie Gherheș, Petrova: ”Nu am crezut că Vasile Iuga va reuși să facă această carte de căpătîi a neamului cu distinșii universitari . Față de toți 3 îmi exprim tot respectul și îi consider coautori. Această carte o asociez cu o Bibliotecă!”

Directorul Editurii „Dragoș Vodă”, Vasile Iuga de Săliște, președintele Asociației culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă din Cluj-Napoca: „ Vă mulțumesc tuturor, domnului academician Pop și domnului profesor Rus, dar și celor care ați fost alături de mine și ați reușit să mă susțineți financiar, cartea la care lucrăm de 3 ani fiind foarte costisitoare. Sunt fericit că am reușit să scot această ediție în limba română Permiteți-mi , așadar, să înmînez cîte un exemplar din acest volum celor, care s-au abonat din timp”.

Discuțiile au continuat încă 5 ore, pe aceeași uliță, dar mai sus.

Florentin NĂSUI, Graiul Maramuresului

Evenimentul editorial al secolului: "Diplome Maramureșene" în limba română

Scris de Florentin Nasui

Vineri, 22 Mai 2009 19:05 - Ultima actualizare Sâmbătă, 23 Mai 2009 10:38

